

Valencians: sense dret a debats televisius

La particular interpretació que l'ens RTVV fa dels conceptes de societat civil, pluralisme, llibertat d'expressió, igualtat d'accés als mitjans de comunicació de titularitat pública i servei públic no es pot entendre si no s'hi afegeix els de prudència cínica, covardia, manipulació i por, amb l'ordre i importància amb què es vulga assenyalar-ho.

A la relativa sorpresa que ha representat en els sectors socials d'adscriu a l'ús social i normal de la llengua pròpia el tractament idiomàtic que un dia es va prometre exclusiu en favor de la llengua malmesa ve a sumar-se ara l'evidència d'una tònica imposada des del principi i, pel que es veu, assumida sense traumes pel consell de la RTVV, el seu director general i el conjunt de les forces polítiques amb representació en el consell directiu de l'ens: els valencians no tenim opinió, o, almenys, no gaudim de la consideració adient per fer-nos escoltar en la nostra pròpia televisió. Contents amb la subsidiaritat atorgada al valencià en la programació televisiva autonòmica, convençuts que l'instrument s'ha de fer servir perquè no minve l'actual disseny d'influències i quotes de poder, s'ha perdut en el temps i en la llunyania el dossier que un dia semblava anunciar intencions diàfanos i favorables a la recuperació de la llengua de casa per a parèixer la panòplia de les veritables intencions, adés ocultes en proposicions oportunistes i demagògiques. Al final, els únics coherents en aquesta història són els que de sempre s'han oposat a l'ús normal i veritablement oficial de la llengua pròpia.

Just a les golfes de la campanya electoral, més d'any i mig després d'encetar-se les emissions del Canal 9, és l'hora de presentar comptes i de prometre'n de noves. Per això és ben fàcil deduir que aquestes consideracions resultaran inoportunes per als conjuinats en l'ensopidora normalitat del deler de reedició de l'espectre polític. Inoportunes perquè, en aquesta pesca a

l'ancoreta que són els grans arguments d'una campanya electoral en una societat feta de silencis, llocs vedats, simulacions i por al miserabilisme —que, no obstant, es practica—, podrien ser agafades per amuntegar a la bastida programàtica una branca més que faça força foc per, finalment, fer força fum; destí volgut i descartat del discurs polític dominant.

Mentre els canals públics de televisió compleixen amb decència l'inevitable espai reservat als debats, el d'ací, el nostre, no ha estat capaç d'instaurar-ne ni un de sol amb el qual adossar-se la resta de mínims que va practicant (mínim lingüístic, mínim cultural, mínim autòcton, etc., etc.). Si els valencians volem saber què opinen els nostres líders d'opinió, els nostres especialistes, fins i tot alguns autèntics protagonistes d'assumptes importants, hem d'estar a l'aguait i veure si tenen la sort de ser convidats a programes com ara *A debate*, *Tribunal Popular*, *La vida en un xip*, *La clave*, etcètera; això sí, sempre que creguen que debate entre entesos i especialistes no té res a veure amb el fet d'acudir al *Rialto Bar* a empassar-se un fart de *varietés* o aparèixer tot saludant els del poble en el *show* diari de les vidrioles, o, fins i tot, a esperar-se a ser una *fulla groga*, perduda, decadent i objecte, ¡ai!, de l'enyor; o a retratar-se —ara ja no—, a la galeria de tafaners, vividors, proxenetes, *tímantes*, roders, *vivos*, macarrons i víctimes socials d'aquell, d'altra banda excel·lent programa, que duu o duia el títol de *Crònica amarga*.

Efectivament, la TVV ignora a consciència que un bon grapat de professors, una nòmina llarga d'empresaris, un seguit d'excel·lents professionals de la comunicació, i una nodrida presència de tècnics i líders d'opinió configuren el potencial civil de la nostra societat més enllà de les estrictes i no discutides genialitats dels programadors, realitzadors i gestors de la nostra televisió. A diferència de la resta de te-

Andreu Alfaro

levisions de titularitat pública, la nostra ha impedit que la pluralitat intel·lectual, la social i la professional s'hi puguin expressar de manera lliure i en contrast en espais televisius *ad hoc*. Que els partits polítics tinguen minutatges no és ni discutible ni censurable, que els esports reben una notable atenció àudio-visual és pràctica normal, que els informatius estiguen a l'aguait de la notícia, feina seua és; però que la rica vida social, l'esforç intel·lectual, les diferents maneres d'entendre els problemes actuals hagen de tenir com a únics intèrprets els redactors de torn, el reportatge efectista i sincrètic o els trenta segons que a segons qui, com i quan se li roben de declaracions més extenses és una pràctica presumptuosa que col·loca en lloc preminent i exclusiu els polítics, i en segon i definitiu, els professionals de la informació. Si són els primers els que imposen el *numerus clausus* és, doncs, als primers a qui cal demanar comptes. Moderar debats és, per això, feina de professionals, i entre ells, ¡qui millor que els periodistes!

L'absència de debats en la nostra TVV significa una traducció de la prepotència amb què els gestors es miren la societat civil i evidència el nul respecte per la pluralitat social, alhora que palesa les limitades i fal·laces concepcions que justifiquen una

Els sis de Birmingham

pràctica així: des d'aquesta postura es vol minimitzar el criteri dinàmic i plural dels entesos i se substitueix el debat per un joc de tòpics, ocultacions, sincretismes i reduccions que traslladen intencionadament la pluralitat a un àmbit unívoc, el de la política, que creen la il·lusió que les úniques opinions rellevants són les del poder (entès aquest com mixtura desigual del binomi poder-oposició, tot desconsiderant, però, les oposicions minoritàries). És així, doncs, que si els valencians volem saber opinions qualificades sobre el transvasament de les aigües de l'Ebre, el TGV, la taca de petroli i els seus efectes en el nostre mar, els costos de l'Expo de Sevilla, el futur del comerç taronger, les perspectives turístiques del nostre país, la situació de l'ús normal i oficial de la nostra llengua, el tràfic il·legal de xiquets, els problemes que crea l'economia submergida, què representa el *Tirant* en la història de la literatura, què passa amb l'avortament, quin futur espera a la Universitat de València, com s'atura el creixement desmesurat de les grans ciutats si és que convé, per què fa calor al palau de la Música, com han de ser els mitjans de control ecològics, què diuen els nostres joves del servei social substitutori del militar, quines mesures es prenen ací contra el tràfic de drogues, cap on va la indústria del calcer, etc., etc., hem d'esperar o bé que en parlen altres i de lluny, o bé que d'altres es recorden de nosaltres. En definitiva: que altres parlen per nosaltres davant el gran públic que inevitablement es congrega davant el televisor. Això o acudir als nombrosos debats que entitats cíviques organitzen a hores i llocs on l'assistència és testimonial i de clientela. El Club Diario Levante, el Club de Encuentro, Futur Valencià, la Cambra de Comerç de València, Acció Cultural del País Valencià, les universitats del país i una espectacular llista d'entitats repartides per tota la geografia valenciana palesen el greuge que la TVV fa a la societat i l'esforç creatiu i de reflexió d'un bon grapat de valencians.

Hi hauria d'haver una tipificació precisa de la inacceptable i il·lícita censura que determinats mitjans de comunicació de titularitat pública imposen a la societat perquè fos fàcil obligar els gestors a complir en tot el seu abast el caràcter legal i d'inexcusable compliment del servei públic que administren, però per a això hi hauria d'haver un gran debat. I és com tornar a començar...

Vicent Franch i Ferrer

En un interessant article publicat el 1984, Norberto Bobbio reflexionava sobre les sis promeses fonamentals que la democràcia, com a sistema superador de les relacions polítiques i socials injustes de l'Antic Règim, havia fet i que, en el transcurs de la seua aplicació i de la seua consolidació, ha incomplert sistemàticament. Aquesta reflexió, com l'autor mateix reconeixia al final de l'article, no implicava un atac, sinó un punt de partida imprescindible per a intentar explicar-se per què s'ha esdevingut el que s'ha esdevingut, ja que només des d'aquests intents d'explicació "es pot entrar en la qüestió candent del debat actual sobre les transformacions de la democràcia". Un debat que, set anys després, no ha perdut certament actualitat, sinó tot el contrari, perquè ha rebut un colp baix i terrible a causa de l'última guerra propiciada pels estats de *democràcia real*, és a dir, aquella que en la pràctica ha traït els ideals que la van fer possible i que es resisteix a tota crítica que pugja fer-la desviar del seu objectiu primordial: la salvaguarda dels interessos particulars de grups minoritaris que concentren el poder polític, econòmic i informatiu en contra dels interessos, les necessitats, les opinions, els sentiments i les idees comuns de la majoria. Objectiu òbviament oposat a aquell per assolir i defensar el qual va naixer.

Fa poc hem assistit a un esdeveniment que serveix molt bé per a il·lustrar un d'aquells incompliments: el de la promesa d'eliminar el poder invisible. Em referesc a l'excarceració el passat dia 14 de març dels ja tristament famosos *Sis de Birmingham* després d'haver passat setze anys a la presó condemnats per uns delictes que no van cometre. Supose que la promesa de dur endavant una investigació fins al final i *caiga qui caiga* feta pel seu govern tranquil·litzarà prompte les consciències que puguem haver-se commogut un poc amb el cas i estendrà de nou un vel ben atapeït sobre el funcionament real de la maquinària policíacojudicial repressiva, que és un dels pilars bàsics d'un sistema que, en lloc de promoure el progrés material, intel·lectual i moral de cada individu i de tractar d'eliminar les diferències i les opressions, com era el seu ideal, el que fa és únicament defensar els interessos econòmics de petits grups que continuen exercint un poder oligàrquic més o menys emmascarat.

Aquest emmascarament, aquesta *invisibilitat* amb què el poder actua en les societats democràtiques quan li convé és un dels perills

més grans amb què ens encarem i que cal denunciar sense excuses si volem que la democràcia siga alguna cosa més que una promesa traïda.

El cas dels *sis de Birmingham* ha demostrat que amb valor, tenacitat i un profund respecte per la democràcia, en el sentit autèntic de la paraula, es pot vèncer de tant en tant aquesta maquinària temible que serveix els interessos del poder i dels diners. Algú podria dir fins i tot que ha tingut un final feliç i encoratjador. Potser. Si obviem, és clar, els setze anys de sis vides destrossades. ¿I podem obviar-los? No. Com no podem obviar el fet que no han estat, ni són, ni seran els últims, per desgràcia. I no tan sols al Regne Unit. Com ens recordava Vicent Partal en aquesta mateixa publicació, compatriotes nostres s'han trobat i es troben en la mateixa situació. Els casos de Carles Castellanos i de Núria Cadenas en són un exemple cridaner. Però n'hi ha més, d'exemples, de persones que passen anys i anys en la presó injustament, silenciadament. Quan no són assassinats amb tota la legalitat callada.

I el pitjor de tot és que sembla que no ens adonem que, en lloc de combatre-la, estem assumint com la cosa més natural del món aquesta mentalitat, aquesta forma d'actuació del poder que fa del secretisme la seua arma més perfecta i de la justícia el braç corrupte i omnipotent per eliminar els enemics perillosos i els fills de la misèria i la incultura que ell mateix provoca i salvar —si es dona el cas improbable que siguen descoberts— els seus fidels servidors que es dediquen a l'estafa en gran escala, al tràfic de drogues, armes i persones i al crim tecnològic i altament industrialitzat. No és res de nou, ja ho sé. Fa segle i mig Balzac escrivia en *Les il·lusions perdudes*: "... però aquests hipòcrites saben prou bé que en condemnar el lladre, els jutges mantenen la barrera entre els rics i els pobres que, ensorrada, duria la fi de l'ordre social; mentre que el qui fa fallida, el destre acaparador d'herències, el banquer que ofega un negoci en benefici propi només produeixen desplaçament de les fortunes". Realment, res de nou. O sí. L'aprofundiment d'un pensament i d'uns mètodes d'actuació política que han arribat a un perfeccionament tal que fan perillar un sistema, la democràcia, cridat a ser el més just entre els possibles, per a esdevenir, amb el consentiment de tots, una computeràcia anihiladora de tota justícia i de tot respecte pel ser humà.

Marc Granell